

॥ ४० ॥ अपूर्वभोजनपूर्वभोजनं प्राक्भोजनं तद्भावः सकृद्व्रोजनमित्यर्थः ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ निर्दिष्टः षड्भागः ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ आर्तहस्तेति आर्तप्रियइत्यर्थः आर्तैति षोढे
 अतिथिव्रततायमो धर्मस्तेताभिधारणं ॥ इष्टीश्वरपशुबंधांश्च विधिपूर्वसमाचरेत् ॥ ४० ॥ यज्ञश्च परमो धर्मस्तथाऽहिंसा च देहिषु ॥ अपूर्वभोजनं धर्मो विघसाशि
 त्वमेव च ॥ ४१ ॥ भुंक्ते परिजने पश्चाद्भोजनं धर्म उच्यते ॥ ब्राह्मणस्य गृहस्थस्य श्रोत्रियस्य विशेषतः ॥ ४२ ॥ दंपत्योः समशीलत्वं धर्मः स्याद्गृहमेधिनः ॥ गृह्याणां
 चैवेदवानां नित्यपुष्पबलि क्रिया ॥ ४३ ॥ नित्योपलेपनं धर्मस्तथानित्योपवासिता ॥ सुसंमृष्टोपलिप्ते च साज्यधूमो भवेद्गृहे ॥ ४४ ॥ एष द्विजजने धर्मो गार्हस्थ्यो
 लोकधारणः ॥ द्विजानां च सतां नित्यं सदैवैष प्रवर्तते ॥ ४५ ॥ यस्तु क्षत्रगतो देवि मया धर्म उदीरितः ॥ तमर्हते प्रवक्ष्यामि तन्मशृणु समाहिता ॥ ४६ ॥ क्षत्रियस्य
 स्थतो धर्मः प्रजापालनमादितः ॥ निर्दिष्टफलभोक्ता हिराजा धर्मेण युज्यते ॥ ४७ ॥ प्रजाः पालयते यो हि धर्मेण मनुजाधिपः ॥ तस्य धर्मो जिता लोकाः प्रजापाल
 नसंचिताः ॥ ४८ ॥ तस्य राज्ञः परो धर्मो दमः स्वाध्याय एव च ॥ अभिहोत्रपरिस्पंदो दानाध्ययनमेव च ॥ ४९ ॥ यज्ञोपवीतधरणं यज्ञोधर्मो क्रियास्तथा ॥ भृत्यानां
 भरणं धर्मः कृते कर्मण्यमो घता ॥ ५० ॥ सम्यग्दंडो स्थितिर्धर्मो धर्मो वेदकृत क्रियाः ॥ व्यवहारस्थितिर्धर्मः सत्यवाक्यरतिस्तथा ॥ ५१ ॥ आर्तहस्तप्रदो राजा प्रेत्य चै
 ह महीयते ॥ गोब्राह्मणार्थे विक्रान्तः संग्रामे निधनंगतः ॥ ५२ ॥ अश्वमेधजितौ ह्यो कानाप्नोति त्रिदिवालये ॥ ५३ ॥ वैश्यस्य सततं धर्मः पाशुपाल्यं कृषिस्तथा ॥
 अग्निहोत्रपरिस्पंदो दानाध्ययनमेव च ॥ ५४ ॥ वाणिज्यं सत्पथस्थानमातिथ्यं प्रशमोदमः ॥ विप्राणां स्वागतं त्यागो वैश्यधर्मः सनातनः ॥ ५५ ॥ तिलान्गंधा
 नरसांश्चैव विक्रीणीयान्न चैव हि ॥ वणिक्पथमुपासीनो वैश्यः सत्यथमाश्रितः ॥ ५६ ॥ सर्वातिथ्यं त्रिवर्गस्य यथाशक्ति यथार्हतः ॥ शूद्रधर्मः परो नित्यं शुश्रूषा
 च द्विजातिषु ॥ ५७ ॥ सशूद्रः संशिततपाः सत्यवादी जितेंद्रियः ॥ शुश्रूषरतिथिप्राप्तं तपः संचिनुते महत् ॥ ५८ ॥ नित्यं सहिषु भाचारो देवता द्विजपूजकः ॥ शूद्रो
 धर्मफलैरिष्टैः संप्रयुज्येत बुद्धिमान् ॥ ५९ ॥ एतत्ते सर्वमाख्यातं चातुर्वर्ण्यस्य शोभने ॥ एकैकस्येह सुभगे किमन्यच्छोतुमिच्छसि ॥ ६० ॥ उमो वाच उक्तं
 स्वयापृथग्धर्मश्चातुर्वर्ण्यहितः शुभः ॥ सर्वव्यापी तु यो धर्मो भगवंस्तद्वर्वाहिमे ॥ ६१ ॥ महेश्वर उवाच ब्राह्मणालोकसारेण सृष्टाधात्रा गुणार्थिना ॥ लोकां
 स्तारयितुं कृत्स्नान्मर्त्येषु क्षितिदेवताः ॥ ६२ ॥ तेषामपि प्रवक्ष्यामि धर्मकर्मफलोदयं ॥ ब्राह्मणेषु हि यो धर्मः स धर्मः परमो मतः ॥ ६३ ॥

सज्जलेन हस्तेन ददाति ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ सर्वप्रकारेणातिथ्यं सर्वोतिथ्यं ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥